

Etusivu>Rahavaatet>Varallisuuteen kohdistuvat turvaamistoimet oikeudenkäynnin aikana EU-maissa

Varallisuuteen kohdistuvat turvaamistoimet oikeudenkäynnin aikana EU-maissa

Bulgaria

1 Minkälaisia turvaamistoimia on käytettävissä?

Oikeudenkäynneille on ominaista, että niiden kesto vaihtelee. Viiveet, jotka johtuvat oikeudenkäynnin etenemisestä useassa eri vaiheessa ja eri oikeusasteissa, saattavat heikentää tavoitellun oikeussuojan tehokkuutta, kun tuomio ja näin ollen myös sen voimaantulo viivästyvät. Tämän vuoksi laissa säädetään useista toimenpiteistä, joilla tavoitellun oikeussuojan tehokkuus voidaan varmistaa ja jotka rajoittavat kantajan mahdollisuuksia siirtää eräitä omistusoikeuksia.

Kanteen turvaamisesta säädetään siviiliprosessilain (*Grazhdanski protsesualen kodeks*) 389–404 §:n säännöksissä.

Siviiliprosessilain 391 §:n mukaan kanteelle voidaan myöntää turvaamistoimi, jos kantajan olisi ilman tällaista toimea mahdotonta tai hyvin vaikeaa varmistaa tuomion mukaisten oikeuksiensa toteutuminen ja jos a) kanteen tukena on riittävät asiakirjatodisteet tai b) annetaan vakuus, jonka suuruuden tuomioistuin vahvistaa velvoitteita ja sopimuksia koskevan lain (*Zakon za zadalzhniata i dogovorite*) 180 ja 181 §:n mukaisesti. Tuomioistuin voi harkintansa mukaan edellyttää vakuutta, vaikka asiakirjatodisteet olisivat riittävät.

Turvaamistoimen myöntämisen perusedellytyksenä ja ehtona on, ettei kantaja ilman sitä voisi toteuttaa oikeuksiaan, jotka perustuvat todennäköisesti riittävästi perustellun kanteen nojalla annettavaan tuomioon.

Voidakseen myöntää kanteelle turvaamistoimen tuomari arvioi, täyttyvätkö seuraavat perusedellytykset: kanteen turvaamiselle on tarvetta, kanteelle on todennäköiset perusteet ja turvaamistoimi on kantajan esityksen mukaan soveltuva ja riittävä väline kyseessä olevan asian ja nimenomaisesti tavoitellun oikeussuojan kannalta.

Siviiliprosessilain 397 §:n 1 momentissa säädetään seuraavista turvaamistoimista:

kiinteän omaisuuden takavarikko,

irtaimen omaisuuden ja saatavien takavarikko, mukaan lukien yritysosakkeiden takavarikko,

muut tuomioistuimen määräämät asianmukaiset toimenpiteet, mukaan lukien moottoriajoneuvon takavarikointi ja täytäntöönpanon keskeyttäminen.

Tuomioistuin voi määrätä myös useita turvaamistoimia aina kanteen arvoon asti (sen ylittävälle määrälle ei tarvita turvaamistoimia).

2 Millä edellytyksillä turvaamistoimia voidaan määrätä?

2.1 Menettely

Siviiliprosessilain 34 luvun mukaan kanteelle voidaan myöntää turvaamistoimi seuraavissa tapauksissa:

Siviiliprosessilain 389 §:n mukaan kaikenlaisille kanteille voidaan myöntää turvaamistoimi asian käsittelyn kaikissa vaiheissa ennen oikeudellisen tutkinnan saattamista päätökseen muutoksenhakumenettelyssä.

Siviiliprosessilain 390 §:n mukaan kaikille kanteille voidaan myöntää turvaamistoimi jo ennen kanteen nostamista (turvaamistoimi tulevalle kanteelle).

Vireillä olevaa asiaa koskevien turvaamistoimien hakeminen:

Kantajan on jätettävä hakemus tuomioistuimeen, jolla on toimivalta kyseisen riita-asian käsittelyyn. Jotta kanteelle voidaan myöntää turvaamistoimi, seuraavat siviiliprosessilain 391 §:ssä säädetyt perusedellytykset on täytettävä: kanteelle on oltava todennäköiset perusteet, kanteen turvaamiselle on oltava tarvetta (eli kantajan kanne ei välttämättä toteudu, vaikka se hyväksyttäisiin, koska vastaaja saattaa myydä omaisuuttaan), ja turvaamistoimen on oltava asianmukainen. Jos ei ole riittävästi näyttöä siitä, että kanne on ilmeisen perusteltu, tuomioistuin voi siviiliprosessilain 391 §:n 2 ja 3 momentin mukaisesti vaatia harkintansa mukaan kantajaa myös maksamaan rahallisen vakuuden, jonka suuruuden se määrää.

Kanteelle voidaan myöntää turvaamistoimi myös silloin, kun asian käsittely keskeytetään.

Turvaamistoimen hakeminen tulevalle kanteelle:

Hakemus jätetään paikassa, jossa kantajalla on vakituinen osoite tai jossa kanteen turvaamiseen käytettävä omaisuus sijaitsee. Jos vireillä on pyyntö täytäntöönpanon keskeyttämistä koskevan turvaamistoimen myöntämiseksi, hakemus on jätettävä täytäntöönpanopaikan toimivaltaiselle tuomioistuimelle. Kun tuomioistuin myöntää turvaamistoimia tulevalle kanteelle, se asettaa enintään kuukauden mittaisen määräajan kanteen vireille panemiselle. Tällaiset turvaamistoimet myönnetään samoilla aineellisilla edellytyksillä kuin vireillä olevaa asiaa koskevat turvaamistoimet.

Hakemuksessa on ilmoitettava haettava turvaamistoimi ja kanteen arvo. Hakemus on toimitettava asiaankuuluvaan piirituomioistuimeen (*rayonen sad*) tai maakuntatuomioistuimeen (*okrazhen sad*) siviiliprosessilain 104 §:ssä olevien, tuomioistuinten lainkäyttöaluetta ja toimivaltaa koskevien säännösten mukaisesti.

Hakemuksen voi jättää asianomainen henkilö tai tämän oikeudenkäyntiedustaja tai asianajaja. Jäljennöstä ei tarvita, sillä sitä ei toimiteta vastapuolelle. Tämä johtuu siitä, että turvaamistoimien myöntämismenettely on yksipuolinen eli vastapuoli (jonka oikeuksiin myönnetty turvaamistoimi vaikuttaa) ei osallistu menettelyyn.

Tuomioistuimen myöntämät turvaamistoimet pannaan täytäntöön seuraavasti:

kiinteän omaisuuden takavarikon panee täytäntöön rekisteritoimisto,

irtaimen omaisuuden ja velallisen saatavien takavarikon panee täytäntöön valtion ulosottomies tai yksityinen ulosottomies esimerkiksi tekemällä takavarikosta ilmoituksen kolmansille osapuolille, kuten pankkeille tai muille luottolaitoksille,

ajoneuvoja koskevat turvaamistoimet panee täytäntöön liikennepoliisin asiasta vastaava yksikkö,

tuomioistuimen päätöksestä, jolla määrätään täytäntöönpanon keskeyttämistä koskevasta turvaamistoiimesta, on toimitettava jäljennös sille ulosottomiehelle, joka pani täytäntöönpanomenettelyn vireille,

muut laissa säädetyt toimet panee täytäntöön asianomaisen henkilön valinnan mukaan joko asiasta vastaava valtion ulosottomies tai yksityinen ulosottomies.

Pankkien maksukyvyttömyyttä koskevassa laissa (*Zakon za bankovata nesastoyatelnost*) säädetään erikseen sellaisten vaatimusten turvaamisesta, joissa on kyse takaisinsaannista pankkien konkurssipesään. Kyseisen lain 53 §:n 2 momentin mukaan tuomioistuin määrää turvaamistoimia, jos hakemuksen tueksi on esitetty riittävästi näyttöä, jonka pohjalta voidaan kohtuudella olettaa, että kanne on perusteltu. Jos kanne on todennäköisesti perusteeton, yleisen lainsäädännön mukaan voidaan myöntää turvaamistoimia, kunhan kantaja maksaa vakuuden. Sen sijaan turvaamistoimen myöntäminen erityislain nojalla edellyttää, että kanne on todennäköisesti perusteltu. Näin ollen turvaamistoimet on myönnettävä, jos esitettyjen väitteiden ja todisteiden perusteella voidaan päätellä, että kanne ei todennäköisesti ole perusteeton. Tämä perustuu siihen, että siviiliprosessilain 403 §:n mukaan turvaamistoimia pyytävä osapuoli

vastaa vahingoista, joita turvaamistoimet aiheuttavat vastapuolelle. Lainsäädännössä todetaan, että velvoite suorittaa vahingonkorvauksia ei saisi koskea maksukyvyttöntä pankkia (koska tämä pienentäisi konkurssipesää ja aiheuttaisi siten haittaa velkojille), ja sen takia turvaamistoimia olisi myönnettävä vain silloin, kun on esitetty riittävät todisteet siitä, että vaatimus on todennäköisesti perusteltu.

Kauppalain (*Targovski zakon*) 629a §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan maksukyvyttömyysmenettelyssä voidaan määrätä kauppalain 630 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettuja väliaikaisia turvaamistoimia, jos tämä on tarpeen velallisen omaisuuden säilyttämiseksi. Tällaisia toimia ovat takavarikko tai ulosotto, väliaikaisen selvittäjän nimeäminen, määräys käynnistettyjen täytäntöönpanotoimenpiteiden keskeyttämisestä, tilojen ja laitteiden sinetöinti jne. Tämä sääntö perustuu olettamukseen, että kauppalain 625 §:ssä tarkoitettu hakemus voidaan ottaa käsiteltäväksi, että sen tueksi esitetään kirjalliset todisteet, joiden mukaan vaatimuksen perusteena olevat seikat ovat todennäköisesti perusteltuja, ja tällaisten todisteiden puuttuessa hakija antaa vakuuden, jonka määrän tuomioistuin vahvistaa ja jolla korvataan velalliselle aiheutunut vahinko siinä tapauksessa, että velallisen maksukyvyttömyyttä tai ylivelkaantuneisuutta ei voida vahvistaa (kauppalain 629a §:n 2 momentti), ja että turvaamiselle on tarve silloin kun velallinen rikkoo, tuhoaa ja/tai piilottaa omaisuuttaan ja vaarantaa siten velkojien edut, jolloin velallisille saattaisi ilman turvaamistoimia aiheutua vahinkoa, sillä velkojien vaatimuksia ei voitaisi velallisen omaisuuden realisoinnin yhteydessä täyttää. Laissa edellytetään myös, että pyydetty turvaamistoimi on asianmukainen ja tarkoituksenmukainen suojelun tarpeeseen nähden.

Kauppalain 629a §:n 1 momentin tulkinnasta seuraa, että turvaamistoimi voidaan määrätä ennalta maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamista koskevassa menettelyssä vain, jos on olemassa todellinen riski siitä, että velallinen aikoo luovuttaa omaisuuttaan aiheuttaakseen vahinkoa velkojille. Vain tämän edellytyksen täytyessä tuomioistuimen on tutkittava muut kauppalain 629a §:n 2 momentissa säädetyt edellytykset.

2.2 Tärkeimmät edellytykset

Edellä mainituista aineellisista edellytyksistä turvaamistoimien myöntämiselle säädetään siviiliprosessilain 391 §:ssä.

Turvaamistoimi voidaan myöntää elatusapusaataville myös ilman siviiliprosessilain 391 §:n vaatimusten täyttämistä. Tällöin tuomioistuin voi myöntää turvaamistoimen omasta aloitteestaan.

Kanteelle voidaan myöntää myös osittainen turvaamistoimi, joka koskee vain niitä kanteen osia, joista on riittävä näyttö.

3 Turvaamistoimien tarkoitus ja luonne

3.1 Minkä tyyppinen varallisuus voi olla turvaamistoimien kohteena?

Turvaamistoimien kohteena voi yleisesti olla mikä tahansa velallisen omaisuus. Rahasaatavia koskevia kanteita ei voida turvata takavarikoimalla saatavia, jotka eivät ole täytäntöönpanokelpoisia.

Siviiliprosessilain 393 §:n 1 momentin mukaan turvaamistoimea ei voida myöntää rahasaatavia koskeville kanteille, jotka on nostettu valtiota, valtion laitoksia tai terveydenhuoltolaitoksista annetun lain (*Zakon za lechebnite zavedenia*) 5 §:n 1 momentissa tarkoitettuja terveydenhuoltolaitoksia vastaan.

Turvaamistoimen kohteena voivat olla seuraavat omaisuustyytit:

vastaajan luottolaitoksilta olevat saatavat luottolaitoksiin avatuilla pankkitileillä

irtain omaisuus

kiinteä omaisuus

ajoneuvot niiden takavarikoinnin osalta

täytäntöönpanotoimet

tietty tulevan velallisen varat eräissä muissa laissa nimenomaisesti säädetyissä tapauksissa.

3.2 Mikä on näiden toimien vaikutus?

Velallisen toimet, jotka koskevat turvaamistoimen kohteen myyntiä, ovat pätemättömiä sen henkilön osalta, jonka hakemuksesta turvaamistoimet on määrätty. Kiinteän omaisuuden osalta pätemättömiä ovat ainoastaan sellaiset toimet, jotka on suoritettu ulosoton rekisteröimisen jälkeen, kuten siviiliprosessilain 452 §:ssä säädetään. Lukuun ottamatta tätä suhteellista pätemättömyyttä toteutetut toimet ovat täysin päteviä ja niiden oikeusvaikutukset tulevat voimaan.

Siviiliprosessilain 453 §:ssä säädetään olettamuksesta, jonka mukaan sellaisia velkojan tai velkojien oikeuksia, jotka on saatu ulosoton rekisteröimisen ja takavarikkoa koskevan ilmoituksen vastaanottamisen jälkeen, ei voida panna täytäntöön.

Siviiliprosessilain 401 §:n mukaan turvaamistoimen saanut velkoja voi nostaa kanteen kolmatta velallista vastaan ja vaatia summia tai omaisuutta, jotka tämä kieltäytyy antamasta vapaaehtoisesti.

Kanteen turvaamisen menettelyyn liittyvistä kustannuksista vastaa henkilö, jonka hakemuksen perusteella turvaamistoimi myönnettiin, kuten siviiliprosessilain turvaamistoimia koskevan 401 §:n mukaisesti sovellettavassa siviiliprosessilain 514 §:ssä säädetään.

3.3 Mikä on turvaamistoimien voimassaoloaika?

Turvaamistoimien myöntäminen perustuu vireillä olevia asioita koskevaan periaatteeseen, jonka mukaan asiaankuuluva turvaamistoimi on voimassa siihen asti kun asia on käsitelty ja sitä koskeva ratkaisu on saanut lainvoiman.

Silloin kun tuomioistuin myöntää turvaamistoimia tulevalle kanteelle, se asettaa enintään kuukauden mittaisen määräajan kanteen vireille panemiselle. Jos kanteen vireillepanosta ei esitetä todisteita annetussa määräajassa, tuomioistuin peruuttaa turvaamistoimen omasta aloitteestaan siviiliprosessilain 390 §:n 3 momentin mukaisesti.

Jos kanne, jolle on myönnetty turvaamistoimia, pannaan vireille, kuten yleensä tapahtuu, turvaamistoimet pysyvät voimassa ja niiden oikeusvaikutukset säilyvät asian ratkaisuun asti.

Siviiliprosessilain 402 §:ssä säädetään myönnettyjen turvaamistoimien peruutusmenettelystä. Sen mukaan asianomaisen osapuolen on toimitettava asiasta hakemus ja annettava siitä jäljennös tiedoksi turvaamistoimien myöntämistä hakeneelle henkilölle. Tämä henkilö voi jättää vastauksensa kolmen päivän kuluessa. Tuomioistuin peruuttaa turvaamistoimet suljetuin ovin pidettävässä istunnossa, kun se on varmistanut, ettei toimien myöntämisperuste ole enää voimassa tai että vastaaja on toimittanut kantajan vaatiman vakuussumman kokonaisuudessaan annetussa määräajassa (siviiliprosessilain 398 §:n 2 momentti). Turvaamistoimien peruuttamista koskevaan tuomioistuimen päätökseen voi hakea muutosta viikon kuluessa valituksella.

Siviiliprosessilain 398 §:n mukaan myönnetty turvaamistoimet voidaan korvata kahdessa seuraavassa tilanteessa:

1 momentin mukaan tuomioistuin voi korvata tietyn turvaamistoimen toisella turvaamistomella yhden osapuolen pyynnöstä ilmoitettuaan asiasta toiselle osapuolelle ja otettuaan huomioon tämän osapuolen kolmen päivän kuluessa esittämän mahdollisen vastauksen,

2 momentin mukaan vastaaja voi milloin tahansa korvata rahasaatavaa koskevan turvaamistoimen ilman toisen osapuolen suostumusta rahapantilla tai muilla arvopapereilla velvoitteita ja sopimuksia koskevan lain 180 ja 181 §:n mukaisesti.

Takavarikointi voidaan peruuttaa siviiliprosessilain 398 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa.

Laki ei estä vastaajaa nostamasta kannetta kantajaa vastaan ja vaatimasta korvausta vastaajalle turvaamistoimista aiheutuneesta vahingosta, jos turvaamistoimien perusteena oleva kanne hylätään, sitä ei panna vireille määräaikaan mennessä tai asia raukeaa (siviiliprosessilain 403 §).

4 Voiko turvaamistointa koskevaan päätökseen hakea muutosta?

Siviiliprosessilain 396 §:n mukaan tuomioistuimen antamaan kanteen turvaamistoimea koskevaan päätökseen voi hakea muutosta tekemällä valituksen viikon kuluessa. Kantajan yhden viikon määräaika alkaa päivästä, jona kantaja on saanut tiedon päätöksestä, ja vastaajan (jota vastaan turvaamistoimet on myönnetty) määräaika alkaa päivästä, jona ulosottomies, rekisterivirasto tai tuomioistuin antaa turvaamistoimia koskevan ilmoituksen vastaajalle tiedoksi. Valituksesta on toimitettava jäljennös vastapuolelle, jonka on vastattava siihen viikon kuluessa.

Myös kolmansilla osapuolilla on lain mukaan oikeus tehdä valitus, jos turvaamistoimet vaikuttavat niiden etuihin. Tuomioistuin ei yksipuolisessa menettelyssä tutki, onko vastaaja niiden oikeuksien haltija, joiden rajoittamisesta on kyse. Sen takia on mahdollista määrätä sellaisen kiinteän omaisuuden takavarikosta, joka ei ole velallisen omistuksessa. Tällöin tosiasiallinen omistaja voi perustellusti kiistää tuomioistuimen päätöksen, jossa määrätään takavarikosta, vaikka omistaja olisi menettelyssä kolmas osapuoli.

Jos muutoksenhaun kohteena on turvaamistoimien myöntämättä jättämistä koskeva päätös, kantajan valituksesta ei toimiteta jäljennöstä vastaajalle, koska menettely on vielä tässäkin vaiheessa yksipuolinen.

Jos muutoksenhakutuomioistuin tukee turvaamistoimien myöntämistä tai myöntämättä jättämistä koskevaa päätöstä, asiaan ei voi hakea muutosta kassaatiovalituksella. Jos muutoksenhakutuomioistuin on myöntänyt turvaamistoimia, jotka hylättiin ensimmäisen asteen tuomioistuimessa, muutoksenhakutuomioistuimen päätökseen voi hakea muutosta korkeimmasta kassaatiotuomioistuimesta, mikäli siviiliprosessilain 280 §:ssä säädetyt edellytykset tällaiselle muutoksenhaulle täyttyvät.

Siviiliprosessilain säännösten mukaan muutosta voidaan hakea sekä myönnettyihin turvaamistoihin että vakuussummaan, jonka tuomioistuin on määrännyt turvaamistoimien myöntämisen ehdoksi. Muutoksenhaku muutoksenhakutuomioistuimesa ei kuitenkaan lykkää turvaamistoimia ennen kuin ylemmän oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt päätöksen muutoksenhausta ja kumonnut turvaamistoimet.

Päivitetty viimeksi: 22/09/2021

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.